

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної роботи
Андрій КИРИЧЕНКО

« ____ » _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Спеціальність: Н1 Агрономія

Галузь знань: Сільське, лісове, рибне, господарство та ветеринарна медицина

Освітня програма: Агрономія

Факультет: агротехнічний

2025 – 2026 навчальний рік

Розробники: к. пед. н. доц. кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Барабаш В. А.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1.

Завідувач кафедри: д.і.н., проф. Орлик В. М.

_____ (В. ОРЛИК)
(підпис)

Декан факультету: д.е.н., проф. Шалімова Н. С.

_____ (Н. ШАЛІМОВА)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Галузь знань: Сільське, лісове, рибне, господарство та ветеринарна медицина (шифр і назва)	Загальної підготовки;	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: Н1 Агрономія Освітня програма: Агрономія	Рік підготовки	
		1-й	
		Семестр	
		2-й	
Тижневих годин навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3,4	Освітній рівень: Магістр	Лекції	
		28год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		48год.	
		Вид контролю:	
		залік	

Мова навчання: українська.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про теоретичні засади, принципи, методи й особливості організації освітнього процесу у закладах вищої та фахової передвищої освіти, розвинути педагогічну компетентність, готовність до викладацької діяльності, здатність планувати, здійснювати й удосконалювати навчання відповідно до сучасних вимог та стандартів.

Завдання дисципліни «Педагогіка вищої та фахової передвищої освіти» :

- поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки, педагогічної майстерності, навчально-виховних технологій;
- поглиблення знань щодо перспектив розвитку ступеневої вищої школи й освіти в умовах незалежної України;
- поглиблення знань щодо вітчизняних, європейських та міжнародних тенденцій підготовки фахівців різних освітніх рівнів (рамок кваліфікації), організації професійної післядипломної освіти та освіти впродовж життя у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування;
- практичне опанування сучасними формами й методами організації навчального і виховного процесів у закладах вищої освіти I-IV рівня акредитації;
- виховання в аспірантів особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання ролі викладача, прагнення постійно займатися самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням;
- формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої та фахової передвищої освіти» здобувач освітнього ступеня магістр повинен опанувати такі компетентності:

Фахові компетентності

СК 8. Здатність до розробки та викладання навчальних дисциплін у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

Результати навчання

РН 10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1. Місце і роль педагогічної науки в системі соціально-економічного розвитку України.

Місце і роль педагогічної науки в системі соціально-економічного розвитку України. Предмет педагогіки вищої школи. Основні функції та завдання педагогіки вищої школи. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система.

Тема 2. Система вищої освіти в Україні. Нормативно-законодавча база розвитку освіти в Україні (Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту»; Національна рамка кваліфікацій та ін.). Стандартизація вищої освіти (Стандарт вищої освіти за спеціальністю, освітньо-професійна програма). Рівень, ступені та кваліфікації вищої освіти. Типи закладів вищої освіти. Зарубіжний досвід організації вищої освіти. Європейська система вищої освіти. Компетентнісний підхід як один із методологічних підходів у підготовці майбутніх фахівців.

Тема 3. Тенденції розвитку фахової передвищої освіти в сучасних умовах

Тенденції розвитку фахової передвищої освіти на сучасному етапі. Завершення процесу нормативно-правового визначення та впровадження нових законодавчих положень в освітню діяльність з метою приведення функціонування закладів фахової передвищої освіти до вимог національного та європейського освітнього простору. Основні тенденції розвитку фахової освіти; стандартизація підготовки здобувачів за освітньо-професійним ступенем «молодший бакалавр»; закріплення принципів студентоорієнтованого навчання в освітньому процесі; розширення мережі закладів із сучасною навчально-виробничою інфраструктурою та формування єдиної системи професійної освіти. Поєднання професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти; удосконалення якісного складу педагогічних працівників, які здійснюють підготовку здобувачів освіти.

Тема 4. Професійна післядипломна освіта. Освіта впродовж життя як умова професійного зростання. Законодавство України про післядипломну освіту. Державна політика у сфері післядипломної освіти. Структура післядипломної освіти (підвищення кваліфікації, стажування, спеціалізація та інші форми). Зміст, програми та науково-методичне забезпечення післядипломної освіти. Неформальна та інформальна освіта у контексті безперервної освіти.

Тема 5. Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського колективу. Психологічні особливості студентського віку. Суперечливості та кризи студентського віку. Заклад вищої освіти – провідний фактор соціалізації особистості студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості

сучасних студентів. Психологія студентської групи. Роль куратора. Студентське самоврядування.

Тема 6. Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача ЗВО. Педагогічна майстерність та її особливості. Авторитет викладача. Типологія викладачів. Педагогічна техніка, особливості її прояву в діяльності викладача ВШ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 7. Теорія навчання у закладах вищої освіти. Сутність процесу навчання у ЗВО. Сутність процесу навчання у ЗВО. Структура процесу навчання. Діяльність суб'єктів навчального процесу. Форми, види, методи і засоби навчання у вищій школі. (Сутність поняття «форми організації навчання». Розвиток і становлення організаційних форм навчання. Типологія і характеристика методів навчання. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання). Інтерактивні методи навчання.

Тема 8. Сучасні технології навчання у закладах вищої освіти

Диференційоване навчання. Проблемне навчання. Ігрові технології навчання. Кредитно-модульне навчання. Модульно-розвивальне навчання. Інтерактивні технології навчання (знаково-контекстні; лабораторно-клінічні).

Тема 9. Психолого-педагогічні аспекти мотивації студентів до навчання. Проблеми мотивації навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі: мета, функції, структурна побудова. Види лекцій та їх класифікація. Оптимальні методики і технології проведення лекційних занять.

Тема 10. Дидактичні основи семінарських, практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять. Специфіка практичних занять. Лабораторне заняття в системі підготовки фахівців. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення. Організація проведення індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів. Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів. Сутність самостійної роботи. Значення самостійної роботи. Види самостійних робіт. Форми організації та проведення самостійної роботи. Позитивні сторони і недоліки в організації самостійної роботи студентів. Специфіка організації самостійної роботи із додатковою літературою (словниками, довідниками, науково-педагогічною літературою тощо).

Тема 11. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі. Поняття педагогічного контролю у вищих навчальних закладах, його мета і провідні функції. Основні форми і види контролю знань, умінь, навичок студентів. Вимоги до оцінки знань і предметних компетенцій студентів. Тестування. Методи контролю і самоконтролю ефективністю навчально-пізнавальної та самостійно-дослідницької діяльності студентів. Моніторинг якості освітніх досягнень студентів та професійної діяльності викладачів.

Тема 12. Виховна робота у закладах вищої освіти. Організація виховної роботи зі студентами у вищій школі. Структура виховного процесу. Мотиви і принципи виховання. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами. Завдання патріотичного виховання студентської молоді в умовах воєнного стану. Позааудиторна виховна робота зі здобувачами вищої освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовий модуль 1.												
Загальні основи педагогіки вищої школи												
Тема 1. Місце і роль педагогічної науки в системі соціально-економічного розвитку України	6	2				4						
Тема 2. Система вищої освіти в Україні.	6	2				4						
Тема 3. Тенденції розвитку фахової передвищої освіти в сучасних умовах	8	2	2			4						
Тема 4. Освіта впродовж життя як умова професійного зростання	8	2	2			4						
Тема 5. Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського	11	4	2			4						

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
колективу.												
Тема 6. Науково- педагогічна діяльність викладача вищої школи.	8	2	2			4						
Змістовий модуль 2.												
Основи дидактики вищої школи												
Тема 7. Теорія навчання у закладах вищої освіти. Сутність процесу навчання у ЗВО.	7	2				4						
Тема 8. Сучасні технології навчання у закладах вищої освіти	9	2	2			5						
Тема 9. Психолого- педагогічні аспекти мотивації студентів до навчання.	8	4	2			5						
Тема 10. Дидактичні основи семінарських,	6	2				5						

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять.												
Тема 11. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі.	6	2				4						
Тема 12. Виховна робота у закладах вищої освіти.	8	2	2			5						
Усього годин	90	28	14			48						

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тенденції розвитку фахової передвищої освіти в сучасних умовах	2
2	Освіта впродовж життя як умова професійного зростання.	2
3	Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського колективу.	2
4	Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи.	2
5	Теорія навчання у закладах вищої освіти.	2
6	Сучасні технології навчання у закладах вищої освіти.	2
7	Психолого-педагогічні аспекти мотивації студентів до навчання.	2
	Разом	14

6. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Місце і роль педагогічної науки в системі соціально-економічного розвитку України. Історія розвитку вищої школи. Витоки й основні віхи становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні.	4
2	Тема 2. Система вищої освіти в Україні.	4
3	Тема 3. Професійна післядипломна освіта. Неформальна та інформальна освіта.	4
4	Тема 4. Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського колективу.	4
5	Тема 5. Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи.	4
6	Тема 6. Теорія навчання у закладах вищої освіти. Сутність процесу навчання у ЗВО.	4
7	Тема 7. Сучасні технології навчання у закладах вищої освіти.	4
8	Тема 8. Психолого-педагогічні аспекти мотивації студентів до навчання.	4
9	Тема 9. Дидактичні основи семінарських, практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять.	4
10	Тема 10. Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів.	4
11	Тема 11. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі.	4
12	Тема 12. Виховна робота у закладах вищої освіти.	4
	Разом	48

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Педагогіка вищої школи» здобувачам пропонується виконувати такі індивідуальні завдання:

- розв'язування кейсів, ситуаційних завдань;
- участь в дискусіях, ділових іграх;
- створення індивідуальних або колективних презентацій на певну тематику;
- участь в науково-практичних конференціях, публікація статей на тематику відповідно до плану курсу.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» застосовуються такі методи:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1.1. Словесні методи навчання: лекція, розповідь, бесіда.

1.2. Наочні: ілюстрація, демонстрація, спостереження, практико-орієнтовані лекції, презентація.

1.3. Практичні: практичні заняття у вигляді презентацій тем, рольових ігор, укладання схем-опор, порівняльних таблиць, укладання тестів до теми, підготовка презентацій індивідуальних завдань.

1.4. Проблемні: *дослідницький* (розв'язання проблемних завдань, написання міні-дослідження); *частково-пошуковий* (пояснення, розповідь, обговорення проблемних ситуацій, індивідуальна робота, написання есе); *проблемний* (створення проблемної ситуації: пряма постановка проблеми; постановка гострих нерозв'язаних питань, цитування протилежних поглядів різних авторів на одне і теж питання, звернення до життєвих явищ, які потрібно пояснити, прослухавши лекцію, зробити висновки; постановка здобувачів у позицію експертів, опонентів, рецензентів; виділення точної і неточної інформації).

1.5. Інтерактивні методи: кейс-метод, метод проєктів, синектика (групове вирішення проблем), метод Сократа, ділова гра, метод коучингу (оптимізація потенціалу наставляти, тренувати, займатися репетиторством), портфоліо.

1.6. Методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle; Zoom; Google Meet.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

2.1. Методи формування пізнавальних інтересів здобувачів (навчальні дискусії, дебати, рольові ігри, презентації, проєкти).

2.2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні (заохочення, висування вимог).

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма підсумкового контролю: залік. Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі заліку становить сума балів за результатами поточного та рубіжного контролю.

Оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням, здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру.

При поточному контролі здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки

здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення кейсів, ситуаційних завдань, розрахункових задач, участі в науково-практичних конференціях, підготовці публікацій.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	Зараховано
74-81	C	
64-73	D	Зараховано
60-63	E	
35-59	FX	Незараховано
1-34	F	

10. Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#>.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>.

3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» від 3 грудня 1999 р. № 1273-XIV // Організація роботи з іноземними студентами і розвиток міжнародного співробітництва в освіті України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1273-14#>.

4. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-650 (2018, жовт. 23) керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». https://zakonodavstvo.com/download/postanova-vid-cherwnya-2021-673-pro-2021-90934.html#google_vignette.

6. Проект Закону України про академічну доброчесність. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/>

7. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років.
URL: <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
9. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-96-п#Text>
10. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п#Text>
11. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#>.
12. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти. Лист керівникам закладів вищої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

Основна література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Ред. Фінікова Т. В., Артюхова А. Є. Київ: Таксон. 2016. 234 с.
2. Бех І. Д. Патріотизм як цінність. 7 наукових позицій у національно-патріотичному вихованні. Управління освітою. 2018. № 6, С. 7–12.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинг. системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018. 384 с.
4. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / За ред. проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.
8. Каплінський, В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: КНТ, 2019. 225 с.
9. Карпенко О., Прокопів Л. Вища освіта у контексті євроінтеграції: *навч.-метод. посіб.* Дрогобич, 2019. 148 с.
10. Мариновська О.Я. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 504 с.
11. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навч. посіб. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.26.
12. Освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://eo.gov.ua/osvita-v- umovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>.
13. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

14. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ЗВО: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.

15. Прокопів Л. М. Сидорук О.М. Використання інноваційних технологій навчання як ефективної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії*. 2020. №1(15). С. 75–79.

16. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Львівська політехніка. Львів 2021. 540 с.

17. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.

Додаткова:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. К., 1998. 560 с.

2. Бабин І. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. URL: <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238.html>

3. Барабаш В. А., Глебова Л. В., Мехеда А. М. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2020. Вип. 10. С.216 – 240. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10409>

4. Барабаш В. А. Громадянська культура майбутнього фахівця в контексті формування громадянського суспільства. *Наукові записки КДПУ імені В. Винниченка*. Сер. : Пед. науки: зб. наук. праць. Вип. 135. Кіровоград : Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка 2015. С. 53–56.

5. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Формування громадянської активності студентів у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін. *Соціум. Документ. Комунікація*: збірник наукових статей. Вип.5. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький, 2018. 360 с. http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2018_5_3.

6. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Інформаційні ресурси бібліотеки закладу вищої освіти як джерело розвитку інтелектуального та духовного потенціалу студентів. *Соціум. Документ. Комунікація*: збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2019. Вип.6/2 (Спецвипуск). С.11–28. DOI:<https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=15532767756050326344&btnI=1&hl=uk>

7. Біла книга національної освіти України / Проект / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. К., 2009. 376 с. URL: <http://www.ukraine3000.org.ua> > [img](#) > [forall](#) > [Ped](#).

8. Дашковська О. В., Погребняк В. П. Підсумки та перспективи модернізації системи вищої освіти в Україні. К. ДНУ «Інститут освітньої аналітики», *Освітня аналітика України*, вип. №2(18), 2022, С. 35–44.

9. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. 3-тє вид., доопрац. І доп. К.: Знання, 2008. 566 с.

10. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід,

українські реалії і перспективи. /за ред. В.Г. Кременя, Н.Г. Ничкало. Київ: Знання України. 2018. 616 с.

11. Ляшенко, М. Ю. Актуальні проблеми формування професійної мотивації майбутніх педагогів професійного навчання / М. Ю. Ляшенко // Scientific and pedagogical internship “Innovative methods of organization of educational process in the field of pedagogy and psychology in Ukraine and EU countries”. October 21 November 29, 2019. Maria Curie-Skłodowska University, 2019. С. 104–107. URL: <https://cuesc.org.ua>.

12. Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи : монографія / За ред. Н.Г. Ничкало, І.Ф. Прокопенка. Харків: ФОП Бровін О. В., 2020. 546 с.

13. Професійна освіта: андрагогічний підхід: монографія /за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок. 2018. 452 с.

14. Ракітнянська Л. М. Становлення та розвиток поняття «емоційний інтелект»: історико-філософський аналіз. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: Педагогічні науки) : гол. ред. С. Сисоєва. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2018. № 3–4 (56–57). С. 36–42.

15. Ставицький А., Затонацька Т. Формування культури якості вищої освіти в українських університетах. Освітня аналітика України. 2017. №1. С. 21–32.

16. Староста В.І. Тестовий контроль психолого-педагогічної підготовки магістрів та аспірантів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 100 с.

17. Терещук, В. І., Ільченко, А. М., & Семенишина, І. В. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти. *Академічні візії*, 2023, № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/157>.

18. Фіцула М.М. Педагогіка. URL: <http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>

19. Kelly A. Measuring competition and competitiveness. *Dynamic Management and Leadership in Education*. 2021. P. 218-224. doi: 10.4324/9781003217220-22

20. Mytsenko Valerii, Barabash Viktoriia, Bondarenko Anna. Formation of Soft Skills Among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. *Наукові записки / Ред. кол. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 199. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 261 с. С. 82–87. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua>.*

21. MYTSENKO Valerii, BARABASH Viktoriia GLEBOVA Lyudmila. Educational potential of the activities of information institutions during the war period. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Випуск 208. С. 79–86. DOI:10.36550/2415-7988-2023-1-207-79-86.

22. ScienceRise: Pedagogical Education. https://journals.uran.ua/sr_edu

Інформаційні ресурси:

1. Освіта UA. URL: <https://osvita.ua/>

2. 5. В.О. Сухомлинський. URL: <https://sukhomlynsky.com/ua>

3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені

- В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua>.
4. Електронна бібліотека – підручники. URL: <http://www.info-library.com.ua/>
 5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
 6. Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України. URL: <http://journals.uran.ua>
 7. Національна академія педагогічних наук України <https://naps.gov.ua/>
 8. Сервіси та інформаційні ресурси. Педагогіка вищої школи. URL: www.kspu.edu/Information/services.aspx
 9. Higher Education Pedagogies ISSN: (Print) (Online) Journal homepage. URL: <https://www.tandfonline.com/loi/rhep20>

Рекомендовані джерела неформальної освіти:

1. Історія Києво-Могилянської академії
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:UKMA+HKMA101+2020_T1
2. Небайдужі: базові емоційні потреби та соціальна взаємодія
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+NI101+2023_T2
3. Стрес-менеджмент для освітян https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CARITAS+STRESS101+2023_T2
4. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: нові вимоги і можливості. https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+PPK101+2020_T1
5. Академічна доброчесність: Онлайн-курс для викладачів
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2
6. Критичне мислення для освітян https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T